

Vzdělávací oblast: ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE

Vzdělávací předmět: PRACOVNÍ ČINNOSTI

Charakteristika vzdělávacího předmětu:

Vyhláška č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky § 5 odst. 3 ve znění „V souladu se školním vzdělávacím programem lze na výuku některých předmětů ... vytvářet skupiny žáků ze stejných nebo různých ročníků nebo spojovat třídy. Odst. 4 Počet skupin a počet žáků ve skupině se určí zejména podle prostorových, 4) personálních a finančních podmínek školy, podle charakteru činnosti žáků, v souladu s požadavky na jejich bezpečnost a ochranu zdraví a s ohledem na didaktickou a metodickou náročnost předmětu.“, nám umožňuje z ekonomických důvodů spojit I. a II. třídu do jedné vyučovací skupiny. Vyučovací předmět Pracovní činnosti bude vyučován jednu hodinu týdně.

Vzdělávací předmět vede žáky k získání základních uživatelských dovedností v různých oborech lidské činnosti a přispívá k vytváření životní a profesní orientace žáků. Je založena na tvůrčí myšlenkové spoluúčasti žáků. Vzdělávací obsah je rozdělen na čtyři tematické okruhy **Práce s drobným materiálem, konstrukční činnosti, pěstitelské práce, příprava pokrmů**, které jsou pro školu povinné. Vzdělávací obsah je realizován v průběhu celého základního vzdělávání a je určen všem žákům (tedy chlapcům i dívkám bez rozdílu). Žáci se učí pracovat s různými materiály a osvojují si základní pracovní dovednosti a návyky. Učí se plánovat, organizovat a hodnotit pracovní činnost samostatně i v týmu. Ve všech tematických okruzích jsou žáci soustavně vedeni k dodržování zásad bezpečnosti a hygieny při práci.

- Při pracovních činnostech není v tomto období vhodné dělit děti na děvčata a chlapce. Vhodné je práci individualizovat nebo pracovat ve skupinách a přitom dbát důsledně na bezpečnost žáků. Pracovní činnosti v 1. období základního vzdělávání jsou vyučovacím předmětem s úzkými vazbami na ostatní předměty. Výuka komplexním způsobem přispívá k rozvoji žáků. Rozvíjí jejich motorické schopnosti, manuální dovednosti a pracovní návyky. Žáci se učí spolupracovat, organizovat svou práci i práci spolužáků, pracovat v týmu. Žák se učí základům technologické kázně, bezpečnosti práce, organizaci práce a prostředí. Při výuce jsou upřesňovány představy žáků o věcech a jevech, o kterých hovoří při vyučování českému jazyku, matematice a prvouce. Učí se poznatky o nich prakticky využívat. Obohacuje se řeč dětí a začínají se vytvářet základy technického myšlení. V průběhu pracovních činností v 1. – 3. ročníku jsou uváděny jen základní informace o materiálech, pomůckách a nářadí. Při práci s drobným materiálem učíme žáky stříhat, ohýbat, spojovat, výtvarně ztvárňovat – dávat výrobkům pěkný vzhled. To podporuje dětskou představivost a obrazotvornost. Při práci s papírem učíme žáky poznávat vlastnosti a druhy papíru, naučíme je správně držet nůžky a stříhat celou délkou ostří nůžek. Učíme je poznávat z čeho nůžky jsou a jaké mají vlastnosti a jak se s nimi bezpečně zachází. Při modelování žáci poznávají vlastnosti modelovací hmoty, vytvářejí z ní jednoduché předměty, zvířata i postavy a to

většinou podle jejich vlastních představ. Modelování lze vhodně využívat při skupinové práci na určité téma, často ve spojení s ostatními vyučovacími předměty. Žáci se pak musí mezi sebou dohodnout na společném řešení a práci si mezi sebou rozdělit. Uplatňuje se zde spolupráce a komunikace. Nezanedbatelný je přínos vyučovacímho předmětu pro uplatňování výchovy žáků ke zdraví a jejich bezpečnosti. Charakter předmětu umožňuje nenásilné zařazování výchovy k ochraně přírody a vytváření základů pro ekologické cítění žáků.

- Práce na školní zahradě-na podzim a v zimě – ošetřování pokojových rostlin (zalévá je, otírá listy, kypří, rosí, rozmnožuje pomocí odnoží). Na jaře v učebně: pěstování cibulí v květináči – květina pro maminku (předpěstování v papírových květináčích), přesazování do květináče, který si žáci ozdobil. Pozorování klíčení semen fazole nebo hrachu, nakličování, přesazování, jak začne růst rostlina. Semena řechy (klíčení na vlhké vatě), klíčení obilí a jeho růst (zeleň na velikonoční svátky). Na jaře na zahradě: dělání řádků podle šňůry, setí zeleniny, dělání důlků pro sazenice, sázení květin na záhon. Péče o rostliny – kypření půdy, pletí, zalévání. První jednoduché společné záznamy o postupu práce a o časovém pozorování růstu a vývoje rostliny.

Cílové zaměření vzdělávání vzdělávacího předmětu směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáků tím, že vede žáky k:

- a) pozitivnímu vztahu k práci a k odpovědnosti za kvalitu svých i společných výsledků práce,
- b) osvojení základních pracovních dovedností a návyků z různých pracovních oblastí,
- c) organizaci a plánování práce a k používání vhodných nástrojů, nářadí a pomůcek při práci i v běžném životě,
- d) vytrvalosti a soustavnosti při plnění zadaných úkolů, k uplatňování tvořivosti a vlastních nápadů při pracovní činnosti a k vynakládání úsilí na dosažení kvalitního výsledku,
- e) poznání, že technika jako významná součást lidské kultury je vždy úzce spojena s pracovní činností člověka,
- f) autentickému a objektivnímu poznávání okolního světa, k potřebné sebedůvěře, k novému postoji a hodnotám ve vztahu k práci člověka, technice a životnímu prostředí,
- g) chápání práce a pracovní činnosti jako příležitosti k seberealizaci a k sebeaktualizaci,
- h) orientaci v různých oborech lidské činnosti, formách fyzické a duševní práce a osvojení potřebných poznatků a dovedností významných pro možnost uplatnění, pro volbu vlastního profesního zaměření a pro další životní a profesní orientaci.
- i) rozvíjet jemnou motoriku žáků a jejich manuální zručnost

- j) vytvářet při praktických činnostech s různými materiály základní pracovní dovednosti a návyky - všechny pracovní praktické činnosti žáků pomáhají rozvoji jejich rozumové činnosti, rozšiřují jejich obzor
- k) vést žáky k dovednosti rozlišovat materiály, uvažovat o různých možnostech opracovávání materiálů a všimnout si jejich vlastností
- l) umět rozlišovat jednoduché pracovní nástroje, poznat k čemu slouží a naučit se s nimi bezpečně zacházet a volit pro určitou pracovní činnost vhodný pracovní nástroj
- m) postupně vytvářet pozitivní vztah žáků k práci - praktické činnosti s různým materiálem a nástroji pomáhají zpřesňovat představy dětí o věcech a jevech okolního světa
- n) učit žáky, aby při práci uvažovali, aby věděli, co chtějí dělat a připravili si všechno, co budou k práci potřebovat, učit žáky individuálně zodpovídat za kvalitu své práce
- o) získávat aktivní vztah k ochraně životního prostředí a utvářet počáteční vědomí o individuálních možnostech každého člověka při řešení ekologických problémů
- p) dát prostor žákovským nápadům pro praktické práce a tvůrčí činnosti

1. období (1. – 3. ročník)

Při pracovních činnostech se žáci učí:

- ✓ organizaci pracovního prostředí a vlastní činnosti – rozdávat, uspořádat své pracovní místo, sbírat, ukládat, udržovat své náčiní i místo v pořádku
- ✓ pracovní kázi – být pozorný a opatrný, vědět co dělat, aby byla určitá pracovní činnost dostatečně bezpečná pro žáka samotného i pro spolužáky, dodržovat též hygienická pravidla, dbát na správné držení těla při činnostech a správné uchopení pracovního náčiní, při jeho správném výběru
- ✓ uvědomovat si, význam vlastní činnosti, práce jako takové, umět o své činnosti povědět druhým

Dbáme na to, aby byly pracovní činnosti spojovány s rozvojem poznání a řeči. Vyučovací předmět Pracovní činnosti by měl být v průběhu celého 1. vzdělávacího období volně mezipředmětově využíván. Žáci si při něm mohou připravit všechny drobné pomůcky, které potřebují k výuce dalších vyučovacích předmětů. V tematických celcích převládá široké spektrum praktických činností, kterými se mohou žáci v průběhu vyučování zabývat. Je zcela na vyučujícím učiteli a jeho pedagogických záměrech, jak tematické celky do výuky zařadí, zda se bude k některým okruhům v průběhu roku vracet, jak na ně bude v následujícím ročníku navazovat. Při realizaci pracovních činností v jednotlivých ročnících je třeba uvažovat o míře integrace praktických činností s obsahem dalších vyučovacích předmětů, např. člověk a jeho svět, výtvarnou výchovou, matematikou, českým jazykem. Pracovní činnosti jsou v 1. období základního vzdělávání základem všech

tématických celků. V jejich průběhu jsou uváděny jen základní informace o materiálech, pomůckách a nářadí a to jako nezbytné poznatky s ohledem na jejich použití. Žák také u každé práce dostává poučení o bezpečnosti při zacházení s nářadím a ochraně zdraví při určité pracovní činnosti.

Obsah učiva v jednotlivých ročnících 1. období

Náplň výuky je dána činnostmi s papírem, modelovací hmotou, se stavebnicemi, s různým drobným materiálem, výroba drobných předmětů pro výuku, péči o květiny ve třídě, a činnosti, které vyplývají z mezipředmětových vztahů.

1. ročník

práce s drobným materiálem

- práce s přírodninami
- práce s modelovací hmotou
- práce s papírem a kartonem
- procvičování jemné motoriky ruky

konstrukční činnosti

- práce se stavebnicemi

pěstitelské práce

- pěstování pokojových rostlin
- základní podmínky pro pěstování rostlin

příprava pokrmů

- pravidla správného stolování

2. ročník

práce s drobným materiálem

- práce s přírodninami
- práce s textilním materiálem
- vlastnosti přírodnin
- práce s modelovací hmotou
- práce s papírem a kartonem
- procvičování jemné motoriky ruky

konstrukční činnosti

- práce se stavebnicemi

pěstitelské práce

- pěstování pokojových rostlin
- základní podmínky pro pěstování rostlin
- osivo

příprava pokrmů

- pravidla správného stolování.

3. ročník

práce s drobným materiálem

- práce s přírodninami
- práce s textilním materiálem
- vlastnosti přírodnin a materiálů
- práce s modelovací hmotou
- procvičování jemné motoriky ruky
- práce s papírem a kartonem
- práce podle jednoduchých návodů

konstrukční činnosti

- práce se stavebnicemi

pěstitelské práce

- pěstování pokojových rostlin
- základní podmínky pro pěstování rostlin
- osivo a semena některých druhů zeleniny

příprava pokrmů

- pravidla správného stolování
- příprava jednoduchého pokrmu

Očekávané výstupy na konci 1. období

Žák:

práce s drobným materiálem

- vytváří jednoduchými postupy různé předměty z tradičních i netradičních materiálů
- pracuje podle slovního návodu a předlohy

konstrukční činnosti

- zvládá elementární dovednosti a činnosti při práci se stavebnicemi

pěstitelské práce

- provádí pozorování přírody, zaznamená a zhodnotí výsledky pozorování
- pečuje o nenáročné rostliny

příprava pokrmů

- připraví tabuli pro jednoduché stolování
- chová se vhodně při stolování

Průřezová témata

Osobnostní a sociální výchova:

- vést žáky k vzájemnému respektování, rozvoji smyslového vnímání a fantazie, vyjadřování pocitů při vlastních praktických činnostech
- rozvíjet smysl pro spravedlnost, solidaritu a toleranci

Výchova demokratického občana:

- prostřednictvím znalostí a dovedností z jiných vzdělávacích oblastí a na základě vlastních zkušeností vést žáky k myšlení v souvislostech, ke schopnosti řešit problém a samostatně se rozhodovat

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech:

- vést žáky k vědomí sounáležitosti s ostatními občany Evropy
- uvědomovat si společné znaky a odlišnosti života jedinců v evropské společnosti
- vést žáky k chápání a respektování sociální a kulturní rozmanitosti

Multikulturní výchova:

- učit žáky využívat médií jako zdroje informací, které mohou využít jako prostředek k osobnostnímu růstu

Environmentální výchova:

- vytvářet návyky k ochraně přírody
- uvědomovat si vliv prostředí na zdraví vlastní i zdraví ostatních lidí

2. období

Obsah učiva ve 4. ročníku

práce s drobným materiálem

- práce s přírodninami
- vlastnosti přírodnin a daných materiálů
- práce s textilem
- základy šití
- práce s modelovací hmotou
- práce s papírem a kartonem
- lidové zvyky, tradice a řemesla
- jednoduché pracovní operace a postupy
- základy bezpečnosti a hygieny práce
- jednoduchá první pomoc

konstrukční činnosti:

- práce se stavebnicí
- jednoduchá první pomoc

pěstitelské práce

- pěstování pokojových a jiných rostlin
- základní podmínky pro pěstování rostlin
- jednoduchá první pomoc

příprava pokrmů:

- orientace v základním vybavení kuchyně
- příprava jednoduchého pokrmu
- jednoduchá úprava stolu
- dodržování pravidel správného stolování a správného společenského chování
- rozvíjení fantazie při přípravě jednoduchých pokrmů
- udržování čistoty pracovních ploch a pořádku
- základy při poskytování první pomoci
- dodržování bezpečnosti práce
- příklady výrobků:

Obsah učiva v 5. ročníku

práce s drobným materiálem

- práce s přírodninami
- vlastnosti přírodnin a daných materiálů
- práce s textilem
- základy šití
- práce s modelovací hmotou, hlínou
- práce s papírem a kartonem (vlastnosti papíru, druhy papíru)
- lidové zvyky, tradice, řemesla
- jednoduché pracovní operace a postupy
- organizace práce
- základy bezpečnosti a hygieny práce
- jednoduchá první pomoc

konstrukční činnosti

- práce se stavebnicemi
- jednoduchá první pomoc

pěstitelské práce

- pěstování pokojových a jiných rostlin
- základní podmínky pro pěstování rostlin
- jednoduchá vazba a úprava květin (suchých nebo živých)
- jednoduchá první pomoc

příprava pokrmů

- příprava jednoduchého pokrmu
- pravidla správného stolování

- jednoduchá úprava stolu
- jednoduchá první pomoc

Očekávané výstupy na konci 2. období

Žák:

práce s drobným materiálem

- vytváří přiměřenými pracovními operacemi a postupy (na základě své fantazie a představivosti) výrobky z daného materiálu
- využívá při tvořivých činnostech prvky lidových tradic
- volí vhodné pracovní pomůcky, nástroje a náčiní
- udržuje pořádek na pracovním místě a dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu

konstrukční činnosti

- provádí při práci se stavebnicemi jednoduchou montáž a demontáž
- pracuje podle slovního návodu, předlohy, jednoduchého náčrtu
- dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu

pěstitelské práce

- provádí jednoduché pěstitelské činnosti, samostatně vede pěstitelské pokusy a pozorování
- ošetřuje a pěstuje podle daných zásad pokojové i jiné rostliny
- volí podle druhu pěstitelských činností správné pomůcky, nástroje a náčiní
- dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu

příprava pokrmů

- orientuje se v základním vybavení kuchyně
- připraví samostatně jednoduchý pokrm
- dodržuje pravidla správného stolování a společenského chování
- udržuje pořádek a čistotu pracovních ploch, dodržuje základy hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc i při úrazu v kuchyni

- ošetřuje a pěstuje podle daných zásad pokojové i jiné rostliny
- volí podle druhu pěstitelských činností správné pomůcky, nástroje a náčiní

Průřezová témata:

Osobnostní a sociální výchova:

- vést žáky k sebepoznání, zdravému sebepojetí a k udržení psychického zdraví
- prostřednictvím propojení se vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět vést žáky ke komunikaci, psychohygieně, kladným mezilidským vztahům
- simulovat konkrétní situace – lidská setkání, vztahy v rodině, správné zásady lidského soužití
- rozvíjet smysl pro spravedlnost, solidaritu a toleranci
- vést ke zdokonalování dovedností týkajících se spolupráce, komunikace a vzájemné pomoci při práci v týmu

Výchova demokratického občana:

- vést žáky k tomu, aby dokázali myslet v souvislostech, hodnotit a využívat podněty okolního světa, kriticky se zamýšlet nad sebou i nad svým okolím, nacházet způsoby řešení situací a problémů

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech:

- vést žáky ke srovnávání vlastních projevů a projevů ostatních, nacházet společné znaky a odlišnosti
- vést žáky k chápání a respektování sociální a kulturní rozmanitosti

Multikulturní výchova:

- učit žáky využívat médií jako zdroje informací, které mohou využít jako prostředek k osobnostnímu růstu
- seznamovat žáky s rozmanitostí lidských výtvorů, co je vkusné, co je kých

Environmentální výchova:

- vytvářet návyky k ochraně přírody
- uvědomovat si vliv prostředí na zdraví vlastní i zdraví ostatních lidí
- seznamovat s možností zpětného využití různých materiálů (recyklovaný papír)